

باسمه تعالی

گزارش توجیهی برگزاری نمایشگاه اختصاصی - تخصصی جمهوری اسلامی ایران در ترکمنستان

تحت عنوان "ایران پروژه"

با توجه به شناسایی زمینه‌های جدید همکاری فی مابین شرکت‌های جمهوری اسلامی ایران و ترکمنستان و به دنبال برگزاری موفق چهاردهمین نمایشگاه اختصاصی جمهوری اسلامی ایران در بهمن ماه سال ۱۴۰۱ در عشق‌آباد که همسو با نیاز روز افزون ترکمنستان و متناسب با برنامه‌های توسعه‌ای آن انجام شد، تلاش گردید تا مجدداً نمایشگاه دیگری و به شکل تخصصی - اختصاصی کشورمان در زمینه خدمات فنی و مهندسی، صنایع ساختمانی و عمرانی و راه سازی تحت عنوان "ایران پروژه" در آبان‌ماه سال جاری در عشق‌آباد برگزار شود.

با نگاهی به چشم‌اندازها و برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته از سوی دولت ترکمنستان برای اجرای پروژه‌های ساختمانی و عمرانی و صنایع وابسته به آن در طول برنامه هفت ساله اقتصادی و اجتماعی (۲۰۲۵ - ۲۰۱۹) و همچنین طرح‌های ۱۰ سال آتی که برآورد می‌شود ارزش آن‌ها از ده‌ها میلیارد دلار نیز فراتر رود، اهمیت برگزاری نمایشگاه ایران پروژه بهتر نمایان می‌گردد.

الف) محورهای مهم برنامه توسعه‌ای هفت ساله:

رئیس‌جمهور ترکمنستان در معرفی برنامه اقتصادی و اجتماعی هفت ساله این کشور (۲۰۲۵ - ۲۰۱۹)، گزارشی از کلیات برنامه مذکور ارائه نمود. بر همین اساس، توسعه بخش انرژی، بهبود بخش حمل و نقل و ترانزیت، بهبود سودآوری حوزه‌های مختلف اقتصادی، ایجاد رقابت در تولید ملی، عملیاتی کردن اقتصاد دیجیتال و برنامه دولت الکترونیک، رشد صادرات، تلاش برای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی، خصوصی‌سازی اموال دولتی و ایجاد شرایط مطلوب برای بخش خصوصی، از مهم‌ترین اهداف این برنامه می‌باشد. همچنین ترکمنستان در تلاش است با اجرای این برنامه هفت ساله به مرکز حمل و نقل و لجستیک مهم در منطقه تبدیل شود. ضمناً این کشور برنامه توسعه فناوری نوین را در دستور کار اقدامات توسعه‌ای خود قرار داده است. جزئیات بیشتر برنامه ۷ ساله متناسب با حوزه‌های توسعه‌ای تعریف شده بدین شرح می‌باشد:

الف-۱) توسعه بخش سوخت و انرژی :

توسعه صنایع نفت و گاز ترکمنستان و جذب سرمایه‌گذاران خارجی، توسعه و بهره‌برداری از منابع هیدروکربوری و بررسی فضای سرمایه‌گذاری و توسعه صنعت نفت و گاز و پتروشیمی، نیز چگونگی توسعه میادین نفت و گاز بخش ترکمنی دریای خزر، احداث خطوط لوله جدید انتقال گاز و نیز تعیین موضع رسمی دولت ترکمنستان در امور توسعه صنعت نفت و گاز از اهداف توسعه صنایع نفت و گاز ترکمنستان است.

با توجه به ذخایر سرشار نفت و گاز در این کشور، دولت قصد دارد همکاری‌ها در حوزه انرژی را در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی هر چه بیشتر گسترش دهد و به این منظور یک برنامه ملی بلند مدت ۱۲ ساله توسعه صنعت نفت و گاز (تا پایان ۲۰۳۰) از سوی مقامات ذیربط این کشور تدوین و جهت اجرا به تصویب رئیس‌جمهور رسیده است. طبق این برنامه، با جذب بیش از ۶۳ میلیارد دلار در بخش نفت و گاز (۲۵ میلیارد دلار آن از سوی سرمایه‌گذاران خارجی و مابقی از منابع داخلی)، تولید گاز این کشور سالانه به ۲۵۰ میلیارد متر مکعب و تولید نفت خام به بیش از ۱۱۰ میلیون تن افزایش خواهد یافت. همچنین ظرفیت پالایش سالانه فرآورده‌های نفتی ترکمنستان در سال در سال ۲۰۲۵ میلادی به ۲۲ میلیون تن و در سال ۲۰۳۰ میلادی به ۳۰ میلیون تن افزایش می‌یابد.

الف-۲) اجرای برنامه توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و ارتباطات :

موقعیت ترکمنستان در حوزه حمل و نقل و ترانزیت از نظر منطقه‌ای و بین‌المللی حائز اهمیت بوده و این کشور مصمم است در این حوزه پروژه‌های مهم زیربنایی را اجرا نماید. مدرنیزه نمودن و تنوع سیستم حمل و نقل چندوجهی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با استفاده از زیرساخت‌های جاده‌ای، ریلی، هوایی (با احداث فرودگاه‌های بین‌المللی)، دریایی و توسعه کریدورهای بین‌المللی مانند کریدور لاجورد، کریدور شرق - غرب، تراسیکا و ارتباط بین دریای سیاه و دریای خزر به عنوان یکی از اهداف مهم و اولویت دار این کشور قرار گرفته است. همزمان توسعه و افزایش همکاری‌های ترانزیتی دریایی این کشور از طریق دریای خزر و کشورمان از طریق بنادر امیرآباد و انزلی و سپس بنادر جنوبی کشورمان در خلیج فارس همچون بندرعباس و بندر چابهار جهت دسترسی سریع، ارزان و آسان به آب‌های آزاد و به موازات آن توسعه همکاری‌های ترانزیتی از طریق خشکی (جاده‌ای و ریلی) از مبادی گمرکی جاده‌ای ۴ گانه سرخس، لطف‌آباد درگز، باجگیران و اینچه‌برون با رویکرد استراتژیک حمل و نقلی این کشور با کشورمان در چارچوب انجام تعاملات دو جانبه در حوزه راه‌آهن و افزایش ظرفیت‌های ریلی، ۲۴ ساعته شدن گمرکات سرخس، لطف‌آباد، کاهش تعرفه‌های ترانزیتی جاده‌ای تا میزان سه چهارم، فراهم ساختن تسهیلات ترانزیتی چند جانبه همچون توافقنامه عشق‌آباد و کریدور شمال - جنوب از

سفارت جمهوری اسلامی ایران - عشق آباد

طریق کشورمان به آب‌های آزاد در دستور کار راهبردی و سیاسی ترکمنستان قرار گرفته است.

بهره برداری از بندر بین‌المللی ترکمن باشی، ساخت خط راه آهن قزاقستان - ترکمنستان - ایران، ساخت راه آهن کرکی - امام نظر ترکمنستان و آقینه افغانستان، راه آهن بین‌المللی آسیا، احداث پل ریلی و جاده‌ای بر روی رودخانه آمودریا، احداث فرودگاه‌های بین‌المللی در عشق‌آباد، ترکمن باشی، ترکمن‌آباد و مرو از جمله این برنامه‌ها می‌باشد. احداث بزرگراه شرقی - غربی عشق‌آباد - ترکمن‌آباد و ترکمنستان - قزاقستان و همچنین احداث یزرگراه‌های شمال - جنوب در مسیر اینچهبرون - بندر ترکمن‌باشی و در ادامه تا مسیر قره بغاز تا مرز قزاقستان به طول حدود ۷۰۰ کیلومتر و نیز از سرخس تا مرو به طول ۲۸۰ کیلومتر به طور قابل توجهی ظرفیت سیستم جاده‌ای این کشور و کیفیت و زمان خدمات لجستیک را بهبود می‌بخشد.

الف-۳) توسعه بخش کشاورزی :

اقدامات برای بهبود تولید محصولات کشاورزی و باروری زمین، توسعه فعالیت‌ها بر روی زمین‌های مستعد کشاورزی دارای ارزش افزوده، یافتن راه حل بهبود زمین‌های کشاورزی و مسائل مربوط به تامین آب و توسعه موفقیت آمیز تولید گندم و پنبه به عنوان دو محصول عمده و مهم در اولویت تولید بخش کشاورزی قرار دارد.

سرمایه‌گذارهای قابل توجهی برای تجدید ناوگان فنی مجموعه کشاورزی و تجهیزات و ماشین آلات مدرن انجام شده است. تصویب برنامه دولت برای تولید جایگزین واردات و افزایش حجم صادرات گام مهمی در جهت توسعه هرچه بیشتر بخش‌های غذایی در اقتصاد ملی و تأمین نیازهای مردم است. بیش از ۱۱۰ پروژه از جمله در بخش کشاورزی و صنایع غذایی در دستور کار برنامه ۷ سال توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قرار دارد. در عین حال، دولت برای تقویت بخش خصوصی تلاش می‌نماید و احداث مجتمع‌های بزرگ دام و طیور با چرخه کامل تولید (اعم از کشت محصولات علوفه و تغذیه دام‌ها تا فرایند تولید گوشت و شیر و دیگر فرآورده‌های گوشتی و لبنی در کلیه مناطق کشور) و تولید انواع سبزیجات و صیفی‌جات، میوه و سبزیجات کنسرو شده، آبمیوه‌های طبیعی، نوشیدنی‌ها و دیگر محصولات کشاورزی در این برنامه گنجانده شود. به موازات آن و در حوزه شیلات و آبزیان در دریاچه ترکمنستان آلتین عصیر، زیرساخت‌های لازم برای ماهیگیری و در حاشیه آن برای دامداری و کشاورزی در دست برنامه‌ریزی و اقدام است.

الف-۴) اجرای برنامه اقتصاد دیجیتال و پیاده سازی دولت الکترونیک :

اقتصاد دیجیتالی نقش مهمی در توسعه تجارت خارجی در اقتصاد ملی دارد که توسعه تکنولوژیکی تولید، اشتغال جمعیت و رونق بازار داخلی با تولید کالاهای مصرفی داخلی را فراهم می‌آورد. افزایش دوره‌های کوتاه مدت شامل بخش‌های نظری و عملی با هدف بهبود مهارت‌های دیجیتالی مدیریتی و درک عمومی از مبانی اقتصاد دیجیتال،

سفارت جمهوری اسلامی ایران - عشق آباد

توانایی‌های فن‌آوری دیجیتال به طور ویژه در برنامه توسعه‌ای ترکمنستان گنجانده شده‌اند. اجرای موفقیت‌آمیز هر پروژه ملی، نیازمند نیروی ماهر و توانمند می‌باشد. با توجه این موضوع، دوره‌های مبتنی بر اقتصاد دیجیتال که در آکادمی خدمات دولتی سازمان یافته‌اند، در جهت ارتقاء توان بالقوه در همه شاخه‌های اقتصاد ملی تحت نظارت دقیق اجرای اقدامات برنامه‌ریزی شده برای اصلاح دیجیتال در سیستم‌های آموزشی و علمی قرار گرفته است.

الف-۵) جذب سرمایه‌های خارجی :

جذب سرمایه خارجی اهمیت زیادی برای دستیابی به اهداف این برنامه و همچنین ارتقاء بیشتر اصلاحات بازاریابی، تغییرات ساختاری اقتصاد ملی، بهبود شاخص‌های نوآورانه در شرایط همگرایی در سیستم تجارت جهانی، توسعه روابط علمی و فن‌آوری دارد. مقامات ترکمنستان معتقدند سرمایه‌گذاری خارجی در تولیدات نوآورانه باعث توسعه حوزه‌های مهم اقتصاد ملی، افزایش درآمد و رونق بیشتر کشور و هدایت فعالیت‌های بانک امور خارجه اقتصاد خارجی ترکمنستان می‌شود.

الف-۶) توسعه و ارتقاء بخش خصوصی :

توسعه بخش خصوصی و تقویت نقش آن در اقتصاد این کشور یکی از وظایف کلیدی و راهبرد اقتصادی ترکمنستان است. بخش خصوصی و هدف توسعه مشارکت عمومی و خصوصی اساس اقتصاد هر کشور توسعه یافته است. امروزه در ترکمنستان، تولید توسط تعداد زیادی از شرکت‌های متوسط و کوچک بخش خصوصی که به طور موفقیت‌آمیز در صنایع مانند ساخت و ساز، صنایع غذایی، کشاورزی، گردشگری، خدمات، صنعت الکترونیک، منسوجات و تولید دیگر اقلام مشغول فعالیت هستند، در حال افزایش است.

دولت ترکمنستان با توسل به بخش خصوصی و تقویت این بخش و رونق بخشیدن به سایر بخش‌های اقتصادی سعی در رهایی از اقتصاد تک محصولی نفت و گاز دارد. براساس برنامه دولتی ترکمنستان، تا سال ۲۰۲۵، سهم بخش غیر دولتی اقتصاد در حجم تولید ناخالص داخلی باید ۷۰ درصد باشد. تولیدکنندگان محلی مجاز به سرمایه‌گذاری مشترک با شرکای خارجی هستند. در همین رابطه از ۱۴ سال قبل ترکمنستان با ایجاد اتحادیه‌های مختلف اقتصادی-صنعتی همچون اتحادیه صنعتگران و کارآفرینان اقدام به عملیاتی کردن هدف مذکور نموده است، به طوریکه در حال حاضر، این اتحادیه دارای ۲۰ هزار عضو که شامل واحدهای تولیدی صنعتی کوچک و متوسط می‌باشند، بخش عمده‌ای از تولیدات ترکمنستان را در بخش خصوصی به عهده دارد و دولت نیز امتیازات حمایتی و تسهیلات زیادی را برای این اتحادیه قائل می‌باشد و اساساً بر اساس این سیاست موضوع تولید محوری در ترکمنستان در چارچوب ظرفیت‌های موجود این کشور، یکی از استراتژی‌ها مهم آن می‌باشد که البته تحقق این امر مهم کماکان نیازمند به ارتباطات خارجی این اتحادیه و

سفارت جمهوری اسلامی ایران - عشق آباد

اعضای آن با خارج از کشور در زمینه تامین مواد اولیه و مشاوره‌های فنی و تجاری و غیره می‌باشد.

ب) سایر اقدامات جهت توسعه زیرساخت اقتصادی:

برنامه‌های متعدد توسعه‌ای وجود دارد که در طی سال‌های اخیر دولت ترکمنستان در دست برنامه‌ریزی و اجرا دارد. از آن جمله می‌توان به برنامه‌های گسترده شهرسازی و ساخت نیروگاه‌های تولید برق، تولید فرآورده‌های مختلف صنعتی از نفت- گاز، محصولات کشاورزی و ... اشاره کرد.

ب-۱) برنامه‌های توسعه شهرسازی:

علاوه بر اجرای پروژه‌های گسترده بخش مسکن و ساخت مراکز بزرگ تجاری- اداری، آموزشی و بهداشتی و تحقیقاتی که طی چند سال اخیر در ترکمنستان جلب توجه نموده است، ساخت شهرهای هوشمند در دستور کار دولت قرار داشته است. ساخت شهر هوشمند در سی کیلومتری غرب شهر عشق‌آباد (شهرک آرکاداغ در استان آخال) که اخیدا افتتاح شد یا شهر جدید عشق‌آباد که قرار است در آینده ساخته شود و ساخت آن ۵ میلیارد دلار برآورد می‌شود از جمله پروژه‌های عظیم ترکمنستان می‌باشد. در طرح شهرهای جدید؛ مراکز مسکونی به شکل مجتمع‌های آپارتمانی و ویلایی متحدالشکل و تماما سفید، امکانات ورزشی از جمله زمین‌ها و سالن‌های استاندارد فوتبال، والیبال، بسکتبال، تنیس، اسب‌سواری، مراکز تفریحی کودکان، موسسات آموزشی و مراکز بهداشتی و درمانی؛ مدرسه بین‌المللی، کتابخانه، سینما، مراکز تجاری- اداری، هتل‌های بسیار لوکس، سیرک و مساجد بزرگ دیده می‌شود. این برنامه بازار مصرف بسیار بالایی را برای انواع مختلف کالاها و مصالح ساختمانی از فوندانسون تا اتمام پروژه‌ها ایجاد نموده که فرصت بسیار خوب و استثنایی را برای کشورمان در این حوزه فراهم کرده است.

ب-۲) احداث نیروگاه‌های جدید:

دولت ترکمنستان در نظر دارد با احداث نیروگاه‌های بخاری جدید، ظرفیت تولید و صادراتی خود را افزایش دهد. همچنین این کشور با توجه به برنامه‌ریزی‌های در دست اقدام، حفاظت از محیط زیست، طرح‌های استفاده از انرژی پاک و مفید و تولید آن از جمله انرژی خورشیدی و بادی را با توجه به صحرای بزرگ قزل‌قوم و آفتاب مناسب در دستور کار خود قرار داده است.

جمع‌بندی:

مروی بر برنامه‌های توسعه اقتصادی دولت ترکمنستان به خوبی چارچوب فعالیت‌های برخوردار از توجیه اقتصادی بالا را مشخص می‌نماید. حوزه‌های حمل و نقل (مسیرها و زیرساخت)، تولید و انتقال انرژی (نفت و گاز)، تولید و انتقال

سفارت جمهوری اسلامی ایران - عشق آباد

الکتریسیته، کشاورزی، مسکن و شهرسازی (و صنایع وابسته) و فناوری‌های نوین، چشم‌انداز بسیار مناسبی برای فعالیت در حوزه صادرات و سرمایه‌گذاری دارد. همچنین توجه دولت ترکمنستان به توسعه فعالیت‌های بخش خصوصی شرایط مناسبی را برای همکاری بین بخش‌های خصوصی با هم‌تایان ایرانی خود فراهم می‌آورد.

با توجه به اهمیت برگزاری نمایشگاه‌های اختصاصی و تخصصی در توسعه روابط دو کشور و ظرفیت‌های قابل ملاحظه شرکت‌های ایرانی و با در نظر گرفتن دامنه فعالیت‌های عمرانی و ساختمانی مناسب است نمایندگان نهادها و سازمان‌ها و شرکت‌های ذیصلاح از جمله وزارت راه و شهرسازی، وزارت صنعت، معدن و تجارت (به ویژه سازمان توسعه تجارت و بخش معادن) وزارت نفت، وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (ساخت و تجهیز بیمارستان)، وزارت تعاون، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و استانی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، شورای عالی مناطق آزاد، پارک‌های علم و فناوری، واحدهای علمی- تحقیقاتی و دانش‌بنیان در حوزه‌های پزشکی، نفت و گاز، پتروشیمی صنایع دستی همچون قالی و سایر نهادها و سازمان‌های مرتبط در این نمایشگاه حضور فعال داشته باشند.

سفارت جمهوری اسلامی ایران - عشق آباد